

समग्र नीति तथा आधारहरू

१) ग्रामीण विकास तथा भौतिक पूर्वाधार

१. “सफा, हरियाली बलेफी गाउँपालिका, सम्बृद्धि र दिगो विकास हाम्रो प्रतिबद्धता” को भावनाबाट गाउँपालिका क्षेत्रमा सञ्चालन गरिने पूर्वाधार वा सामाजिक विकाससँग सम्बन्धित कुनै पनि कार्यक्रम वा परियोजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन तथा सञ्चालनका चरणहरूमा सामाजिक तथा वातावरणीय सन्तुलन तथा जोखिम संवेदनशिल भू वनोट समेतलाई ध्यानमा राखी आयोजनाहरूको निर्माण गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- २) यस गाउँपालिका अन्तरगत साविकका माङ्खा, फूलिपडडाँडा, फूलिपडकोट, र जलविरे अन्तरगत पर्ने वडाहरूका केहि भागमा वजारीकरण भएको भएतापनि व्यवस्थित वजारीकरणको अभावमा सेवा सुविधा वितरणमा कठिनाई भइरहेको स्थितिलाई मध्यनजर गरि आ.व. २०७६/०७७ मा उपयुक्त स्थान पहिचान गरि व्यवस्थित नमुना बस्ती निर्माणका लागि जग्गा एकिकरण योजना (Land Pooling Project) संचालनको सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ ।
- ३) गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका भौतिक पूर्वाधारलाई सुरुदेखि नै व्यवस्थित गरेर जान नसकेमा यसले भविष्यमा ठुलो समस्याको सृजना गर्ने भएकोले हाल निर्माण भई सकेका सडक, खानेपानी जस्ता पूर्वाधारको एकिकृत लगत तयार गरि त्यसको नामाकरण, वर्गीकरण, तथा स्तरीकरण गर्ने कार्यलाई प्राथमिकता दिईनेछ ।
- ४) गाउँपालिका क्षेत्रभित्र खानेपानीको समस्या देखिएकोले गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका खानेपानी श्रोतबाट उपलब्ध हुन सक्ने खानेपानीको परिमाणलाई समेत वस्तुगत मापदण्डको आधारमा मूल्याङ्कन गरि खानेपानी आयोजना निर्माण गरिनेछ ।
- ५) गाउँपालिकामा सर्वसुलभ रूपमा गुणस्तरिय स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने उद्देश्यले गाउँपालिकाभित्र रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरूलाई अझ साधन श्रोत युक्त बनाईनेछ । कम्तीमा १५ शैयाको अस्पताल स्थापनाको लागि संभाव्यता अध्ययन गरिने छ ।
- ६) बस्तीस्तरमा कार्यरत कालिगढहरूलाई भूकम्प प्रतिरोधात्मक भवन निर्माण सम्बन्धी तालिम प्रदान गर्ने, तालिम प्राप्त जनशक्तिबाट मात्र निजी तथा सार्वजनिक भवनहरू निर्माण गराउने संयन्त्र स्थापना गर्ने र सबै प्रकार भवनहरूमा भवन संहिताको अनिवार्य पालनामा जोड दिई सुरक्षित एवं व्यवस्थित आवास नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- ७) गाउँपालिकाबाट सञ्चालन हुने अधिकांश सेवाहरू सुचना प्रणालीमा आधारित बनाउन सके सार्वजनिक सेवा प्रवाह गुणस्तरिय भई सेवा लागत समेत कम हुन जान्छ । यसै तथ्यलाई मनन गरि गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका सबै संरचना तथा गाउँपालिकाका नीति तथा कार्यक्रम र भौतिक प्रगती सहितको सूचना उपलब्ध हुन सक्ने गरि web-based information system को स्थापना गरिने छ । यसबाट गाउँवासीहरूले आफू रहे बसेकै स्थानबाट गाउँपालिकाको सम्पूर्ण गतिविधिहरूको जानकारी लिन सकिने र आफुले तिर्नु बुझाउनु पर्ने राजश्व, प्राप्त गर्ने सुविधा र यस सम्बन्धि कागजातहरू सिधै प्राप्त गर्न सक्ने अपेक्षा गरिएको छ ।
- ८) पूर्वाधार विकासका कार्यक्रममा उपभोक्ता समिति मार्फत गरिदा उपभोक्ताको सहभागिताले वास्तविक आवश्यकताको पहिचान हुने, योजना आयोजनाको लागत कम हुने, आर्थिक अपारदर्शिता नहुने, गुणस्तरिय काम हुने र निर्माण सम्पन्न पश्चात उपभोक्ताले अपनत्व लिने हुनाले मर्मत सम्भार र पुन संचालन सहज हुने हुदा यस तथ्यलाई मध्यनजर गरि उपभोक्ता समितिहरूलाई आयोजना संचालन सम्बन्धि तालिम कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ९) जटिल प्रकृतिका यन्त्र उपकरण प्रयोग हुने तथा उपभोक्तालाई प्राविधिक ज्ञान नहुने योजनाहरूमा गाउँपालिकाबाट नै प्रतिस्पर्धात्मक बोलपत्र प्रणाली अपनाई योजना संचालन गरिने छ ।
- १०) साना तथा आकस्मिक रूपमा आईपर्ने योजना संचालनका लागि एकमुष्ट रकम विनियोजन गरि विशेष कोष खडा गरिने छ ।

- ११) गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेका निर्मित सार्वजनिक शौचालयलाई व्यवस्थित बनाई तत्काल संचालनमा ल्याईनेछ । आवश्यक स्थानमा सार्वजनिक शौचालय तथा शडक बत्ती व्यवस्थापन गरिने छ । विशेष समारोहलाई समेत मध्यनजर गरि घुम्ती शौचालयको व्यवस्था गरिनेछ ।
- १२) आकस्मिक प्रकृतिका योजना बाहेक नियमित योजनाहरु फाल्गुन मसान्त सम्ममा सम्भौता भई सक्नुपर्ने र जेष्ठ मसान्त सम्म काम सक्ने गरि कार्य अगाडि बढाउने पद्धति अवलम्बन गरिने छ ।
- १३) यस बलेफी गाउँपालिका कार्यालय, वडा कार्यालयहरु र स्वास्थ्य चौकीहरुको लागि जग्गा व्यवस्थापन गरि भवन निर्माण गरिने छ ।
- १४) वडा स्तरबाट वडा भेला मार्फत छनौट भएका योजना तथा कार्यक्रमहरुलाई योजना तर्जुमामा प्राथमिकता दिइनेछ ।
- १५) वडा स्तरीय योजनाहरु संचालन गर्दा जनसहभागितालाई जोड दिई योजना कार्यान्वयन गर्ने नीति लिइएको छ । जनसहभागितामा सञ्चालन गरिने आयोजनाहरु कार्यान्वयन गर्दा वातावरणमैत्री र अपाङ्गमैत्री आयोजना बनाउने तर्फ सम्बन्धित उपभोक्ता समितिहरुलाई जिम्मेवार बनाउने नीति लिईनेछ भने सम्पन्न भएका आयोजनाहरुको सञ्चालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी सम्पूर्ण जिम्मेवारी सम्बन्धित उपभोक्ताहरुलाई नै हस्तान्तरण गर्ने नीति लिइनेछ ।
- १६) यस गाउँपालिका अन्तर्गत निर्माण हुने पूर्वाधार वातावरणमैत्री र अपाङ्गमैत्री बनाउने नीति लिइनेछ ।
- १७) भौतिक पूर्वाधार तथा संरचनाको गुणस्तर सुनिश्चितताको लागि सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन कार्यलाई नियमित बनाई प्रभावकारी रुपमा अगाडि बढाइनेछ ।
- १८) गाउँको समग्र विकासका लागि सार्वजनिक नीजि साभेदारीको सम्भावना रहेको क्षेत्रको पहिचान गरी कार्यान्वयनमा ल्याईनेछ ।
- १९) गाउँपालिका क्षेत्र भित्रको सार्वजनिक जग्गाको लगत संकलन तथा संरक्षण गरिनेछ ।
- २०) गाउँपालिका स्तरीय रिडरोड निर्माण र स्तरोन्नती गरिनेछ ।
- २१) गाउँपालिका क्षेत्रभित्र संघ, प्रदेश लगायतका निकाय तथा अन्य संघ, संस्थाबाट सञ्चालित विकास निर्माणका आयोजना अनुगमन गरी सम्बन्धित निकायमा प्रतिवेदन पेश गरिनेछ ।

२) सामाजिक विकास

(क) वातावरण, स्वास्थ्य तथा सरसफाई :

- १) यस गाउँपालिका क्षेत्रलाई प्लाष्टिकमूक्त क्षेत्र घोषणा गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- २) गाउँपालिकाका बजार क्षेत्रमा ढल व्यवस्थापनको कार्य गरिनेछ ।
- ३) गाउँपालिका क्षेत्रभित्र फेला पर्ने बेवारिसे लास समाधी गर्न समाधी स्थलको खोजी गरिनेछ ।
- ४) गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका छाडा कुकुरहरुलाई नियन्त्रणमा लिई व्यवस्थापन गर्न र मरेका पशुपंक्षीहरुलाई व्यवस्थापन गर्नको लागि उपयुक्त स्थलको खोजी गरिनेछ ।
- ५) बलेफी गाउँपालिकाको फोहर व्यवस्थापन गर्नको लागि स्थायी ल्याण्डफिल्ड साइट व्यवस्थापन गर्न जग्गाको खोजी गरिनेछ ।
- ६) सरोकारवाला निकायहरूसंग समन्वय गरी स्तरीय स्वास्थ्य सेवा विकास गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- ७) पूर्ण खोप सुनिश्चितता तथा दिगोपनालाई निरन्तरता दिई सम्पूर्ण बालबालिकाले पूर्ण खोप पाएको सुनिश्चितता गरिनेछ ।
- ८) मासु व्यवसायी संघ र पशु विकास कार्यक्रम विच समन्वय गरी मासु पसल व्यवस्थित गरिनेछ ।
- ९) वातावरण संरक्षण तथा गाउँ क्षेत्रलाई हराभरा बनाउन सडक किनारा तथा खाली जमिनमा वृक्षारोपण कार्यलाई प्राथमिकता दिईनेछ । बजार क्षेत्रमा सम्भाव्यता हेरी ग्रिन सिटी स्थापना गरिनेछ ।
- १०) वातावरण संरक्षणका लागि गाउँपालिकामा रहेका सार्वजनिक खुला स्थानमा पार्क निर्माण गरिनेछ ।

- ११) बालमैत्री स्थानीय शासनको प्रारूपमा उल्लेखित गाउँपालिकाको लागि तोकिएका सूचकहरू कार्यान्वयनको लागि स्थानीय तहमा कार्यरत गैरसरकारी संस्थासँग समेत सहकार्य गरि वडा समितिहरूलाई परिचालन गरि कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
- १२) महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूलाई यातायात खर्च मासिक रु.१०००/-उपलब्ध गराइनेछ ।
- १३) सामुदायिक मेलमिलापकर्तालाई विवाद,भै भैगडा निरुपण गरेबापत प्रति केश रु. ६००/-प्रति मेलमिलापकर्ता रु.२००/-) थप गरिनेछ ।

ख) लक्षित वर्ग उत्थान :

- १) गाउँपालिकाद्वारा सञ्चालन गरिने सीप तथा स्वरोजगारमूलक, क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रमहरू लागत सहभागिताको आधारमा सम्बन्धित सरकारी निकाय, राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरूको सहकार्यमा सञ्चालन गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- २) गरिवी न्यूनिकरण कार्यक्रमलाई प्रभावकारी ढंगले सञ्चालन गरिनेछ ।
- ३) लागू औषध दुर्व्यसनी, लैंगिक हिंसा, बाल दुर्व्यवहार तथा बालश्रम मूक्त गाउँपालिका बनाउन कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ४) गाउँपालिका क्षेत्रभित्र विभिन्न संघ संस्थाहरूद्वारा संचालित कार्यक्रमहरूलाई गाउँपालिकाको दायराभित्र ल्याई परिणाममुखी हुने गरि संचालन गरिने छ ।
- ५) योजना तर्जुमा भएको यस बलेफी गाउँपालिकाभित्र रहेका महिला, बालबालिका र पिछडिएको वर्गको सञ्जाल मार्फत माग भई आएका लक्षित कार्यक्रमलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
विकास गरी उक्त सञ्जालहरूको सहभागिताका आधारमा लक्षित कार्यक्रम तर्जुमा गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- ६) महिला, एकल महिला, बालबालिका, दलित, जनजाति, अपाङ्ग, असहाय, शहीद परिवार, विस्थापित परिवारको उत्थानका लागि नेतृत्व विकास,सीप विकास,क्षमता विकास तथा आय आर्जन जस्ता लक्षित कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- ७) गाउँ क्षेत्रभित्र अनाथ बालबालिका, अपाङ्ग, सुस्त मनस्थिति, मानसिक सन्तुलन गुमाएका तथा बुद्धबुद्धाको उचित व्यवस्थापन तथा स्याहारका लागि आवश्यक सेवा केन्द्र सञ्चालन गर्ने संघसंस्थालाई सहयोग गर्ने नीतिलाई अवलम्बन गरिनेछ ।
- ८) समाजिक सुरक्षा कार्यक्रम अन्तर्गत राज्यले लक्षित समूहलाई उपलब्ध गराउने सुविधाको लगत अद्यावधिक गरी सहज रूपमा उपलब्ध गराउन आवश्यक प्रवन्ध गरिने छ ।
- ९) सामुदायिक विद्यालयमा अध्ययनरत दलित र अपाङ्ग विद्यार्थीहरूलाई मासिक रु. २५०/-छात्रवृत्ति प्रदान गरिनेछ ।
१०. अनाथ तथा जोखिमयुक्त बालबालिकाहरूका लागि सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
११. अति गरिव तथा भूमीहिनका लागि आवास कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

३) कृषि

- १) कृषिमा आधुनिकीकरण गर्दै उत्पादकत्व वृद्धि गरी यस गाउँपालिका क्षेत्रलाई विषादीरहित अर्गानिक तरकारी, खाद्यान्न, दुध र मासुजन्य पदार्थमा आत्मनिर्भर बनाउन कृषिमा अनुदान र व्यवसायिक रूपमा पशुपालन गर्ने कृषकलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- २) फलफुलको विरुवा, तरकारीको बिउ र मौरी घर खरिदमा ७५% अनुदान दिइनेछ ।
- ३) निश्चित मापदण्ड बमोजिम बाँझो जग्गा लिजमा लिई खेती गर्नका लागि संघ, संस्था, सहकारी तथा व्यक्तिलाई उपलब्ध गराइनेछ ।

४) शिक्षा

- १) प्रत्येक विद्यालयमा विद्युतीय हाजिरीको व्यवस्था गर्ने नीति लिइनेछ ।

- २) प्रारम्भिक बाल विकास (Early Child Development) केन्द्रको कक्षामा आधुनिक प्रविधिको प्रयोग गरि श्रव्य दृश्यका माध्यमबाट पठन पाठन गराइनेछ र सो प्रविधिलाई क्रमशः आधारभूत तहमा विस्तार गर्दै लगिनेछ ।
- ३) प्रारम्भिक बाल विकास (Early Child Development) केन्द्रका सहजकर्ताका लागि दैनिक कार्य समय विद्यालय समय कायम गरि निजहरुले खाइपाई आएको मासिक पारिश्रमिक रु. ६०००/- मा गाउँपालिकाले उपलब्ध गराएको थप पारिश्रमिक रु.४०००/- उपलब्ध गराउने व्यवस्थालाई आगामी आ.व. मा निरन्तरता दिईनेछ ।
- ४) गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेका पुस्तकालयहरुको प्रभावकारी सञ्चालन गर्न सहयोगलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- ५) यस गाउँपालिका अन्तर्गत सामुदायिक विद्यालयमा कार्यरत विद्यालय कर्मचारी र विद्यालय सहयोगीलाई खाइपाई आएको पारिश्रमिकमा मासिक रु. २,०००/- थप गरिनेछ ।

५) खेलकुद, साहित्य, सञ्चार, कला र संस्कृति

- १) गाउँपालिका क्षेत्रको खेलकुद विकासका लागि आवश्यक पूर्वाधार विकास एवं सुधारका लागि सम्बन्धित निकायसँगको सहकार्यलाई प्रभावकारी ढंगले अगाडि बढाइने छ । खेलकुद कार्यक्रमलाई प्रोत्साहन गर्दै विभिन्न अन्तर पालिका स्तरीय खेलकुद कार्यक्रमलाई संचालन गरिनेछ ।
- २) साहित्य, कला र संस्कृतिको संरक्षण, प्रवर्द्धन तथा विकासका लागि सम्बन्धित पक्षहरूसँगको सहकार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- ३) गाउँक्षेत्रमा रहेका मठ, मन्दिर, गुम्बा, पुस्तकालय, सामुदायिक भवन तथा संघ संस्थाहरुलाई आफ्नो धर्म संस्कृतिको जगेर्नाका लागि प्रोत्साहन गर्न आवश्यकता अनुसार पर्वहरुमा सहयोग उपलब्ध गराइने छ ।
- ४) गाउँपालिका भित्र बाट प्रकाशन हुने पत्र पत्रिका तथा विधुतिय संचार माध्यमलाई सहयोग गर्ने नीति लिईनेछ ।

६) पर्यटन विकास

- १) गाउँको पर्यटन विकासका लागि एक गुरुयोजना तयार गरि चरणबद्ध रुपमा पर्यटन क्षेत्रको विकास गरिनेछ ।
- २) विकट बस्तीहरुमा आन्तरिक तथा राजधानीसंग सिधा बस सेवा सञ्चालन गर्न यातायात व्यवसायीहरूसंग समन्वय गरी आवश्यक पहल गरिनेछ ।

७) आन्तरिक श्रोत तथा राजश्व व्यवस्थापन

आगामी आ.व. २०७६/०७७ को लागि निम्न बमोजिमको राजश्व परिचालन नीति तर्जुमा गरिएको छ ।

- १) यस गाउँपालिकालाई आन्तरिक श्रोतमै आत्मनिर्भर गाउँपालिका बनाउन थप राजश्वको श्रोतहरुहरुको खोजी गरिने छ । गाउँपालिकाभित्र रहेका सबै खाले व्यवसायहरुलाई करको दायरा भित्र ल्याउन व्यवसाय दर्तालाई अभियानको रुपमा संचालन गरिने छ ।
- २) बहाल करलाई प्रभावकारी बनाईने छ । गाउँपालिकालाई नियमित रुपमा उल्लेख्य कर बुझाउने करदातालाई नियमित करदाताको रुपमा सम्मान गरिने कार्यक्रमलाई अगाडि बढाईने छ ।
- ३) कर उठाउन करदाताहरुको तथ्यांक संकलन गरिनेछ ।
- ४) यस गाउँपालिका क्षेत्र भित्र बसोबास गर्ने गाउँवासीहरुको क्षमता, अन्य गाउँपालिकाहरुको तुलनात्मक अध्ययन तथा प्रचलित ऐन नियमको प्रावधान बमोजिम करका दर अद्यावधिक गरिनेछ

- ५) गाउँपालिकाको दीर्घकालीन रूपमा आयश्रोत, जल विद्युत, कृषि, पर्यटन, विकास र निर्माण कार्य अगाडि बढाउन सम्बन्धित निकायमा प्रस्ताव पेश गरिनेछ ।
- ६) सवारी कर, दहत्तर बहत्तर, ज्याफिटड, जडिबुटी, स्लेट ढुङ्गा, काठ निकासी कर, कवाडी कर लगायतका कर संकलन गरिनेछ ।
- ७) वडा कार्यालयले चालु आ.व.मा संकलन गरेको राजश्वको आधारमा आगामी आ.व. का लागि वडाको कार्यलय सञ्चालन तथा प्रशासनीक खर्च उपलब्ध गराईनेछ ।

८) संमठन व्यवस्थापन र सुशासन

- १) सबै वडा कार्यालयहरूको राजश्व संकलनलाई electronic billing system मा लगी गाउँ कार्यपालिकाको काध्यालयसंग inter link गरिने छ ।
- २) पाँचलाख भन्दा बढी लागतका योजना/आयोजनाको आयोजना स्थलमा विवरण सहितको होडिडबोर्ड राख्ने कार्यलाई कडाईका साथ लागु गरिने छ ।
- ३) गाउँपालिकाका जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरूको क्षमता विकासका लागि विभिन्न तालिमहरू प्रदान गरिने छ । राम्रो कार्यसम्पादन भएका अन्य स्थानीय तहसंग अन्तरक्रिया र अवलोकन भ्रमण गराई थप क्षमता विकासको लागि प्रयास गरिने छ ।
- ४) गाउँपालिकाको संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि गर्न आवश्यक कार्य गरिनेछ ।
- ५) कर्मचारीहरूको कार्य सम्पादन मूल्याङ्कन पद्धतिलाई प्रभावकारी र वैज्ञानिक बनाई सेवामुखी एवं जवाफदेही बनाईनेछ ।
- ६) संघीय सरकारले वृद्धि गरेको तलवमान अनुरूप २०७६ श्रावण १ गतेदेखि लागु हुने गरी गाउँपालिका अन्तर्गत कार्यरत कर्मचारीहरूले तलव पाउने व्यवस्था मिलाइएको छ ।
- ७) गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयद्वारा तोकिएको कार्य सम्पादन सूचक पूरा गर्ने गाउँ कार्यपालिकाका कार्यालय तथा वडा कार्यालयहरूमा कार्यरत कर्मचारीहरूलाई उपलब्ध गराउँदै आएको प्रोत्साहन भत्तालाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- ८) गाउँपालिकाको संगठनात्मक संरचना तथा आवश्यक कर्मचारी दरबन्दी स्वीकृत गरी गाउँपालिकालाई चुस्त र छरितो संगठनको रूपमा विकास गरिनेछ ।
- ९) पारदर्शीता एवं सुशासन कायम गर्न सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण र सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- १०) अस्थायी प्रकृतिका सेवाहरू जस्तै फोहोरमैला व्यवस्थापन, विद्युत, खानेपानी आपूर्ती, सुरक्षा, सरसफाई, सवारी चालक, भान्से जस्ता सेवाहरू सेवा करारमा लिइनेछ ।
- ११) यस गाउँपालिकाको वार्षिक बजेट, नीति तथा कार्यक्रममा नसमेटिएका तर सम्बन्धित निकायबाट आकस्मिक रूपमा प्राप्त हुने बजेट तथा कार्यक्रम र गाउँभित्र गर्नुपर्ने आकस्मिक तथा अत्यावश्यक कार्यहरू गाउँपालिकाको कार्यपालिका बैठकबाट निर्णय गरी कार्यान्वयन गर्ने र आगामी गाउँ सभाबाट अनुमोदन गरिनेछ ।